

Fiets langs monumentale bomen in Lievegem

Een imposant beeld, de dreef met getorste tamme kastanjes aan het kasteel van Vinderhoute (foto: Wim Acke)

Met de fiets kan je op korte tijd een flink aantal monumentale bomen in het Meetjesland in levende lijve gaan bewonderen. Het zijn stuk voor stuk bomen om te koesteren en die evengoed tot ons (levend!) erfgoed behoren als kapelletjes en historische sites. Deze route is een pleidooi om monumentale bomen, zowel op openbaar domein als privédomeinen, te koesteren en te beschermen.

Start

Parking provinciaal domein Het Leen,
Gentsesteenweg 80, 9900 Eeklo

Fietsroute

Afstand: 40 km

Bewegwijzering: volg de knooppunten en het plannetje of download de gps-tracks op www.NPMeetjesland.be/strekdebenen

A. Beschermde beukendreef

Ter hoogte van Stuiver 44 zie je aan de rechterkant een beukendreef die als toegang fungeert tot de beschermde hoeve. De toegangsdreef met rode beuken en de woning, het Goed ten Zoetendaale, zijn beschermd erfgoed sinds 1995. De woning en de dreef dateren van 1872. Oorspronkelijk stonden er meer rode beuken links en rechts van de woning, maar die zijn deels afgestorven na de extreem droge zomer van 1976. In dat jaar stierven zeer veel beuken, vooral op lager gelegen gronden.

De herfst en de winter van 1974 waren namelijk extreem nat. Beuken hebben oppervlakkige wortels die in natte grond afsterven. Gevolg was dat de bomen nog te weinig wortels hadden om de droogte van 1976 aan te kunnen. Twee bomen aan de straatkant legden in 1976 het loodje. De resterende beuken in de dreef zijn in slechte staat. Dit komt door de zeer droge en hete zomers in het laatste decennium en het gebrek aan oppervlakkige wortels, aan de ene kant door bodemverdichting door de paarden, aan de andere kant omdat er te diep wordt geploegd.

Deze rode beuken zijn afkomstig uit zaad (beukenootjes). Als rode beuken niet in de buurt staan van groene beuken (en dus niet bestoven worden door groene), is ongeveer 2/3 van de zaailingen rode beuken. De rest zijn groene beuken. De beukenootjes vallen in oktober onder de bomen en zijn het geliefde voedsel voor vinken, duiven, kepen.

Bladeren van rode beuken die zich in de schaduw bevinden, zijn minder rood. Dit komt omdat de basis van rode kleurstof suiker is, gevormd door fotosynthese. Dus: minder zon = minder fotosynthese = minder suiker = minder rode kleurstof. Om dezelfde reden hebben appels aan de onderkant van de takken minder kleur.

B. Majestueuze mammoetboom

In de Weststraat 37 kan je een mammoetboom in de voortuin van de vroegere brouwerij bewonderen.

De mammoetboom is een naaldhoudende conifeer en komt oorspronkelijk uit Noord-Amerika. Mammoetbomen behoren tot de hoogste bomen ter wereld. De wetenschappelijke benaming 'Sequoia-dendron giganteum' wijst in die richting. In Californië staat een exemplaar van 116 meter hoog, wellicht de hoogste boom wereldwijd. De schors is sponsachtig, tot 50 centimeter dik en beschermt de boom tegen bosbranden.

In vergelijking met hun Californische soortgenoten zijn de in het Meetjesland aangeplante exemplaren nog jong en klein. De telg in de Weststraat heeft een stamomtrek van 4,74 meter en is ongeveer 120 jaar oud.

In de voorjaarsstorm van 25 januari 1990 verloor deze boom zijn originele top, waardoor hij meer in de breedte is uitgegroeid. Ondertussen heeft zich echter een nieuwe top gevormd en kan hij verder groeien.

Typisch voor de soort is de anijachtige harsgeur als je lichtjes over het schubvormige gebladerte wrijft. In de herfst verliest de boom een gedeelte van zijn naalden, die hij dan in het voorjaar weer aanmaakt.

C. Knoest van een knotwilg

Na knooppunt ⑦ rij je rechtdoor in plaats van de Kerhoek in te slaan. Enkele meters verder, in het begin van een klein straatje rechts, staat een prachtige knot-wilg met een omtrek van meer dan 7 meter.

Deze knotwilg is een schietwilg (*Salix alba*). Ook andere wilgensoorten worden gebruikt om te knotten, maar in onze streek zien we vooral schietwilgen. Knot je deze soort niet, dan groeit hij uit tot een boom die 20 meter groot kan worden: de schotwilg. Wilgen worden meestal niet oud, zo'n 100 jaar. Ze zijn tweehuizig: er zijn mannelijke en vrouwelijke bomen. De vrouwelijke bomen produceren in juni heel kleine zaadjes die voorzien zijn van een pluus. Ze worden met de wind over grote afstand verspreid. De zaadjes hebben een kiemvermogen van slechts enkele dagen. Komen ze in die periode op een vochtige plaats terecht, dan kiemen ze onmiddellijk. Je kan dus op een vochtige bodem die in het voorjaar nog bewerkt is, in de herfst wilgenzaailingen aantreffen.

Wilgen worden meestal vermeerderd door middel van twijgstek. Alle stekken die afkomstig zijn van dezelfde moederboom hebben identieke eigenschappen – het zijn dus klonen. Voor het bekomen van knotwilgen vertrekt men doorgaans van een poot: een rechte tak van meerdere jaren oud die 60 centimeter diep in de grond wordt gestoken.

Langs het Schipdonkkanaal passeer je trouwens het 'salicetum' van Joost Verbeke: een arboretum met uitsluitend wilgensoorten, zeg maar. In zijn tuin staan meer dan 150 verschillende soorten wilgen.

De knotwilg in Meirlare (foto: Filip Van den Bossche)

De immense plataan in Zomergem (foto: Peter De Craene)

D. Imposante plataan

Rij rechtdoor naar het kanaal en over de brug naar links. Net voor je rechts kan afslaan naar een nieuwe wijk, staat een reusachtige plataan in de restanten van de vroegere tuin van kasteel De Schepper. Meestal wordt de *Platanus x hispanica* (ook wel de *Platanus acerifolia* of *Platanus X hybrida* genoemd) aangeplant. Dit is een kruising van een *Platanus orientalis* (met herkomst in Zuidoost-Europa) en een *Platanus occidentalis* (met herkomst uit Noord-Amerika). De bladeren van de Oosterse plataan zijn dieper ingesneden dan deze van de Westerse.

Platanen zijn snelgroeiende, indrukwekkende bomen van 20 tot 30 meter hoog met brede, grillige kronen. Ze vormen zware stammen en vaak meerdere, stamdikke hoofdtakken waarvan de grijsgroene schorsplaten onregelmatig afbladderen, zodat de geelwitte bast zichtbaar wordt. In zeer droge zomers laat de plataan niet enkel zijn bladeren maar ook een deel van de schors afvallen en springt de stam bij voor de fotosynthese en dus suikervorming.

De bruine dopvruchten (nootjes) staan in bolvormige groepjes, die in de winter aan de boom blijven zitten, als kleine kerstballetjes. De zaadjes zijn voorzien van gele haartjes die als parachute dienen. Ze worden verspreid in de lente.

De plataan verdraagt goed stof en uitlaatgassen en is dus zeer geschikt in een stedelijke omgeving. Bovendien verdragen ze het snoeien zeer goed.

E. Twee bejaarde platanen

Volg richting knooppunt ⑩ maar sla aan de brug links af. Op je rechterkant zie je in een verkavelde kasteeltuin de kruinen van nog eens twee oude platanen. Vervolg de weg naar knooppunt ⑫. Verderop, langs het Kanaal Gent-Brugge, kan je genieten van een mooie, gevarieerde aanplanting aan je rechterkant.

F. De legendarische Libanonceder

Voorbij knooppunt ②⑨ rij je tot net voorbij de slagboom. Aan de overkant van de vaart zie je in de tuin van kasteel Appenvoorde een prachtige Libanonceder staan. In onze streek worden vooral atlasceders aangeplant, maar je bent gewaarschuwd: ceders zijn niet geschikt voor een doorsnee (voor)tuin want ze worden enorm. De cedar komt voor in verschillende godsdiensten en oude verhalen – het ontzag van onze voorouders voor deze soort is duidelijk. Ceders kunnen ook heerlijk geuren op warme dagen. Hier moet je rechts afslaan, maar eerst kan je op het terrein links van je de laatste nieuwe aanplanting van Natuurpunt Lovendegem zien. Dit toekomstbos wordt op 20 november nog uitgebreid. We maken dan meteen ook van de gelegenheid gebruik om eraan te planten, want door de voorbije droge zomer hebben de meeste boompjes het niet overleefd. De houtkant houdt wel stand. Je kan vanuit de vogelkijkhut naar de vogels kijken op de Zuurhoek, een oude zandwinningsput. Even verderop sla je links af en kom je in de wondermooie Molendam, die je naar de Van Vlaenderenmolen leidt.

Vogelkijkwand Zuurhoek (foto: Natuurpunt De Ratel Nevele)

G. Knoestige kastanjes

Aan knooppunt ⑤ sla je even links de (doodlopende) Sint-Annadreef in, om wat verder rechts te kunnen genieten van een prachtige dreef met eeuwenoude tamme kastanjes, die je als reuzen lijken te verwelkomen naar het kasteel van Vinderhoute. De dreef is echter niet toegankelijk, maar van achter het hek kan je genieten van dit natuurwonder.

De tamme kastanje is afkomstig uit Zuidoost-Europa. Hij kan tot 30 meter hoog en meer dan 300 jaar oud worden.

(57) → (54) → (56) → (59) → ((9)) → afwijking naar A en B → 9 → ((7)) → afwijking naar C en D → 7 → ((10)) → afwijking naar E →
 12 → 18 → 14 → 29 → ((53)) → afwijking naar F en G → 55 → 55 → 54 → ((51)) → afwijking naar H en I → 54 → 53 → 32 →
 34 → 30 → 28 → 15 → 13 → ((3)) → afwijking naar J → 3 → 58 → 57

Hij wordt in onze streek vooral aangeplant voor zijn eetbare vruchten. Het duurzame hout is vergelijkbaar met dat van zomereik en heeft ongeveer dezelfde toepassingen: parketvloeren, wijnvaten, doodskisten, weidepalen,...

H. De getorste kastanjes, Vlaams erfgoed

Voorbij knooppunt 54 moet je rechtsaf richting kasteel Schoubroek. Hier vind je aan de ingang drie van de oudste tamme kastanjes in Vlaanderen, met hun prachtige, gedraaide stammen. Ze worden geschat op een leeftijd van 400 jaar. Ga twee keer rechtsaf, zodat je bij knooppunt 54 komt.

I. Rode beuk

Net voor knooppunt 54 vind je zowel rechts in de schooltuin als links in een privétuin een mooie rode beuk.

J. In de schaduw van de kerk

Voorbij knooppunt 13 wijk je in het dorpscentrum van Waarschoot even af naar links om nog twee mooie bomen te bekijken. Boven het knap gerestaureerde huis in het begin van de Kerkstraat zie je de top van een hoge mammoetboom en tegenover de kerk een beschermde treurbeuk. De mammoetboom staat in de tuin van het huis van de familie Reyniers en is mooi doorgegreid.

Met of zonder corona, fietsen doen we!

Met deze beschrijving heb je voldoende informatie om zelf op pad te gaan en kennis te maken met enkele prachtige bomen. Een begeleide activiteit is echter nog net even anders. We hadden jullie vorig jaar al willen meenemen op een boeiende fietstocht en helaas mag het nog steeds niet. Hopelijk kunnen we in de loop van het jaar wel iets organiseren... Wordt vervolgd!

Verder lezen

Wij werken aan een toekomst voor monumentale bomen. Wat begon als een fototentoonstelling ontaardde in de aanplant van toekomstbomen op scholen. Momenteel werken we aan een project waarbij we van minstens één monumentale boom in elke Meetjeslandse gemeente de boomspiegel (= de ruimte onder de boomkruin) gaan beplanten. We zullen ook werken rond klimaatbestendige tuinen (waarin bomen een belangrijke rol kunnen spelen) en achter de schermen strijden we verder voor het behoud van onze bomen. Lees meer over onze bomenprojecten op www.NPMeetjesland.be/monumentalebomen.

Paul Vandenbossche,
Fons Standaert en Filip Van den Bossche

natuurpunt en partners
Meetjesland vzw

Ook aan het kasteel Schoubroek in Vinderhoute staan monumentale tamme kastanjes, met hun typische gedraaide, knoestige stam (foto: Wim Acke)